

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Verificat,
Manager proiect
Prof.univ.dr. Maria Andronie

Unitatea de învățare nr. 3

IZVOARELE DREPTULUI INTERNAȚIONAL

1. Aspecte introductive

Prin izvoare ale dreptului internațional înțelegem acele mijloace (instrumente) juridice de exprimare a normelor rezultate din acordul de voință al statelor.

Problematika izvoarelor dreptului internațional nu este codificată încă la nivel internațional. Analizele de specialitate s-au axat pe dezbateri legate de prevederile Statutului Curții Internaționale de Justiție, art.38, unii acceptându-le, alții respingându-le ca având valoare de codificare a izvoarelor dreptului internațional.

Acest text, prevede că, în rezolvarea diferendelor internaționale ce-i vor fi supuse, Curtea, care are misiunea de a decide în conformitate cu dreptul internațional, va aplica:

- a) convențiile internaționale, generale sau speciale, care stabilesc reguli expres recunoscute de statele în litigiu;
- b) cutuma internațională, ca expresie a unei practici generale acceptată ca fiind normă de drept;
- c) principiile generale de drept, recunoscute de națiunile civilizate;
- d) sub rezerva, art.59, hotărârile judecătorești și doctrina celor mai calificați specialiști în drept public ai diferitelor națiuni, ca mijloace auxiliare de determinare a regulilor de drept.

Potrivit prevederilor art.38 par 2, „prezenta dispoziție nu aduce atingere dreptului Curții de a soluționa o clauză, *ex aequo et bono*, dacă părțile sunt de acord cu aceasta”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

De menționat că, art.59, precizează că „decizia Curții nu are forță obligatorie decât între părțile în litigiu și numai pentru cauza care o soluționează”.

Din perspectiva calificării izvoarelor dreptului internațional public, textul prevăzut în art.38 din Statutul C.I.J. are caracter exemplificativ, deoarece obiectul lui nu constă în stabilirea izvoarelor dreptului internațional, ci în stabilirea normelor juridice pe care le aplică Curtea în soluționarea spețelor cu care este sesizată. Totuși, textul reprezintă un punct de plecare important, deoarece se referă la misiunea Curții de a rezolva diferendele potrivit dreptului internațional și se adresează principalului organism judiciar cunoscut pe plan internațional, iar Statutul Curții face parte integrală din Carta Națiunilor Unite (anexa). De asemenea, practica jurisdicțională a Curții, în cei peste 50 de ani de activitate, a confirmat semnificația textului art.38 pentru dreptul internațional.

Din interpretarea articolului 38 din Statutul C.I.J. nu rezultă o anumită ierarhie a izvoarelor de drept internațional, doctrina promovând ideea egalității între principalele izvoare de drept internațional, afirmându-se că „un tratat nu posedă *a priori* o valoare superioară față de o regulă cutumiară”¹

Doctrina, încercând o clasificare a izvoarelor dreptului internațional public, acceptă criteriul importanței lor în apariția și consacrarea normelor juridice internaționale concretizat în dihotomia izvoare principale - izvoare subsidiare (auxiliare)².

În prima categorie sunt cuprinse tratatele internaționale și cutuma internațională, iar în cea de-a doua categorie, hotărârile instanțelor judiciare și arbitrale internaționale, doctrina dreptului internațional, legislația internă și hotărârile instanțelor judecătorești naționale, hotărârile organizațiilor internaționale, actele unilaterale ale statelor etc.

După criteriul formei concrete de exprimare, întâlnim și „izvoare exprese”- tratatele internaționale și „izvoare tacite”- cutumele internaționale.

2. Categoriile de izvoare de drept internațional

2.1. *Tratatul internațional*

¹ Philippe Blacher – *Droit des relations internationales*, Ed. Lexis-Nexis, Paris 2006 pag. 9

² Marțian Niciu, *Drept Internațional Public*, Editura „Servosat”, Arad, 1999, pag 21.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Articolul 2 din Convenția de la Viena a statuat că prin tratat se înțelege „un acord internațional încheiat în scris între state și guvernat de dreptul internațional, fie că este consemnat într-un instrument unic, fie în două sau mai multe instrumente conexe și oricare ar fi denumirea sa particulară”.

Tratatul este principalul izvor de drept internațional, creând norme noi de drept sau modificând pe cele existente.

Tratatul este un act juridic încheiat de state cu alte subiecte de drept internațional, prin care se creează, se modifică sau se sting raporturi juridice internaționale.

Pentru a fi un izvor de drept internațional, tratatul trebuie să fi intrat în vigoare să îndeplinească cerințele de validitate stabilite de normele dreptului internațional și să nu-și fi încetat existența.

Tratatele încheiate de state, subiecte principale ale dreptului internațional, sunt guvernate din punct de vedere al procedurilor de încheiere, executare, încetare etc, de prevederile „Convenției privind dreptul tratatelor” de la Viena, din 1969.

Tratatele care se încheie de către stat cu organizațiile internaționale sau între două sau mai multe organizații internaționale sunt guvernate de prevederile Convenției de la Viena din 1986.

2.2. *Cutuma internațională*

Cutuma este cel mai vechi izvor de drept internațional și o perioadă îndelungată, a constiuit izvorul prioritar al acestuia.

Cutuma internațională reprezintă o practică generală, constantă relativ îndelungată și repetată a statelor și considerată de ele ca având forță juridică obligatorie.

Nu orice practici ale statelor devin automat cutume intenționale. Numai acele practici (comportamente) generale, constante și relativ îndelungate, însoțite și de acceptarea lor de către stat ca fiind expresia unei reguli juridice, au această valoare.

Pentru ca o regulă să fie acceptată pe cale cutumiară trebuie întrunite două elemente esențiale:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

-elementul material, respectiv conduita statelor concretizată într-o practică generală, constantă și relativ îndelungată;

-elementul psihologic(subiectiv), exprimat prin atitudine a statelor de a accepta acea regulă ca având caracter juridic.

De altfel, art. 38 al Statutului Curții Internaționale de Justiție precizează la par 1, lit.b „cutuma internațională, ca dovadă a unei practici generale, acceptate ca drept”.

Analizând elementul material al cutumei internaționale respectiv comportamentul concret al statelor, exprimat în forme diferite, se constată următoarele caracteristici:

-practica trebuie să fie generală, adică să se găsească în comportamentul tuturor statelor cărora cutuma le-ar fi opozabilă,

-practica să fie constantă, prin repetabilitatea comportamentelor în cadrul acelorași parametri substanțiali;

-practica să fie relativ îndelungată, durata în timp a manifestării acelorași conduite a statelor implicate în procesul de formare a cutumei trebuie să fie apreciată prin raportarea la domeniul concret de relații internaționale pe care le reglementează.

Sunt reguli cutumiare care se nasc în urma unor lungi perioade de exercițiu, caracteristică unei mari perioade a dreptului internațional. În ultimele decenii procesul cutumiar s-a accelerat datorită creșterii exponențiale a complexității relațiilor internaționale. Așadar, condiția ca practica să fie îndelungată nu mai reprezintă o condiție atât de esențială pentru formarea cutumei internaționale.

Elementul psihologic constă în atitudinea de acceptare de către state a caracterului juridic (opinio juris) a regulii definite prin practica generală și relativ îndelungată dintre ele. Simpla existență a elementului material -fără elementul psihologic-juridic, dă naștere doar unei uzanțe internaționale și nu unei reguli cutumiare, fiind lipsită de forță juridică.

Cutumele internaționale în funcție de aria lor de acțiune se pot clasifica în:

- cutume universale (generale), care sunt reguli aplicabile tuturor subiecților de drept internațional ca urmare a acceptării lor de către cvasitotalitatea acestora;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

- cutume regionale(locale), constituite pe o arie geografică mai restrânsă, de regulă continentală:

- cutume bilaterale, stabilite prin practica reciprocă a două state, de regulă vecine.

Condițiile de aplicare a cutumelor generale, pot fi formulate sub două aspecte principale.

În primul rând, se consideră că nu este necesar pentru ca un stat să fie legat de cutumă, ca acesta să fi participat prin comportarea sa, la formarea acesteia.

De asemenea, nu se impune ca statul să accepte cutuma în mod expres (teoria acordului tacit) .

În schimb, o practică majoritară nu poate să devină obligatorie pentru un stat dacă în mod constant și fără echivoc, ea nu este acceptată de statul respectiv, acesta acționând astfel în baza suveranității sale.

Cât privește cutumele regionale sau care leagă un grup de state sau chiar de două state, participarea statelor la formarea acestor tipuri de cutumă este mai strictă decât în cazul cutumelor generale.

În cadrul practicii statelor, care are relevanță pentru formarea normelor cutumiare, un rol important revine tratatelor și în mod special tratatelor de codificare a dreptului internațional.

În fapt, pentru motive diverse, numeroase norme cutumiare universale au fost încorporate în tratate de codificare. În alte cazuri tratatele multilaterale au reprezentat momentul transformării unei practici în normă cutumiară sau au cristalizat conținutul unei asemenea norme.

Tratatele de codificare a dreptului internațional pot să dea expresie normelor cutumiare, să le încorporeze.

Unele tratate multilaterale „cristalizează” norme cutumiare, în sensul că procesul de formare duce la o definiție precisă a normei, care până atunci nu era clară.

În alte cazuri tratate sau prevederi ale lor au servit drept sursă de inspirație pentru practica ulterioară a statelor, care a dus la formarea normei cutumiare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Există încă o relație reciprocă între tratate și cutumă. Adesea tratatele se înserează în domenii reglementate prin norme cutumiare generale. Ele fie modifică aceste norme, fie precizează conținutul lor .

Alteori, dacă un tratat nu este clar în unele din prevederile sale, o practică a statelor părți asigură interpretarea comună a acestora. Această practică poate fi conformă cutumei anterioare sau diferită de aceasta. Astfel, practici ulterioare se pot dezvolta în norme cutumiare complementare tratatului, ceea ce ne conduce la o succesiune de tipul: cutumă-tratat-cutumă.

Cele două izvoare de drept își păstrează însă autonomia și semnificația distinctă. Astfel, chiar dacă normele cutumiare sunt preluate integral în tratate, aceasta nu înseamnă că ele au încetat să existe ca norme juridice.

În general, normelor convenționale și normelor cutumiare, li se recunoaște o valoare juridică egală.

3. Valoarea juridică a altor instrumente normative

3.1. Principiile generale de drept

Principiile generale de drept figurează în poziția a treia, după tratate și cutumă, în art.38 al Statutului Curții Internaționale de Justiție.

Semnificația și conținutul „principiilor generale de drept” au făcut obiectul unor controverse, principala problemă disputată fiind aceea a autonomiei acestora ca izvoare de drept. În doctrină, s-a susținut că principiile generale de drept ar constitui un izvor distinct al dreptului internațional sau cel puțin un izvor subsidiar. Unii autori au susținut că acestea ar include numai principii de drept intern, comune principalelor sisteme juridice³. Alți autori au adăugat și principiile dreptului internațional⁴.

Este un fapt cert, că nicio decizie a Curții Permanente și apoi a Curții Internaționale de Justiție, nu a fost întemeiată pe un principiu sau normă de drept deduse din „principiile generale de drept recunoscute națiunilor civilizate”. De asemenea, nici

³ Charles Rousseau, „*Droit international public*”, 1970, p. 379.

⁴ N.A.Maryan Green, „*International Law*”, 3-ed. London 1070, p.21-22.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

statele nu și-au întemeiat pretențiile pe baza unor asemenea principii.

Într-o analiză a jurisprudenței judiciare și arbitrale, s-a reținut faptul că principiile generale la care se referă doctrina, chiar fără referire la art.38, par 1, lit.c, au vizat norme privind administrarea justiției cum sunt cele conform cărora nimeni nu poate fi judecător în propria cauză, egalitatea părților în diferend, obligația reclamantului de a face proba, recurgerea la prezumții și probe indirecte, desprinse desigur din dreptul intern, pe baza dreptului roman sau a common law. Alte norme la care s-a făcut referire au fost interpretarea tratatelor conform sensului normal al termenilor, forța majoră ca motiv pentru exonerarea de răspundere, cerințele valabilității stipulației pentru altul.

Este general recunoscut faptul că principii ale dreptului intern, chiar comune sistemelor interne de drept, nu pot fi ca atare izvoare ale dreptului internațional. Se afirmă că esența principiilor generale avute în vedere de textul art.38, al. 1 lit. c, este că acestea „sunt preluate și încorporate în dreptul internațional, pentru a reglementa conduita statelor și a altor subiecte ale acestuia”, deoarece pot fi considerate „parte a justiției universale”. Însă, chiar conceptele de preluare și încorporare conduc direct la procesul cutumiar de formare a dreptului internațional, căci nu pot fi în nici un caz automate.

În același sens, s-a subliniat că nu pot fi „importate” norme din dreptul intern, în dreptul internațional, fără a le adapta la specificul raporturile între subiectele de dreptului internațional.

Constatăm că unele dintre aceste norme au un caracter procedural. Jurisprudența s-a referit la ele, deoarece în dreptul internațional nu s-au dezvoltat norme privind jurisdicția internațională. Problema care se pune cu privire la majoritatea lor, este dacă ele au o autonomie reală față de cutumă, sau sunt în realitate norme cutumiare.

Unele norme cutumiare au putut fi, la origine, norme ale dreptului intern comune mai multor state. Ele au devenit însă norme ale dreptului internațional, prin procedeul cutumei, deci izvorul lor este cutuma.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Cât privește principiile specifice ordinii juridice internaționale, exemplele date arată că ele sunt în mod evident norme cutumiare ale dreptului internațional, formate prin tratate multilaterale sau cutuma, ori prin interacțiunea dintre cele două izvoare.

În consecință, practica internațională nu confirmă recunoașterea principiilor generale de drept ca izvor autonom al dreptului internațional

3.2. Hotărârile instanțelor judiciare și arbitrale internaționale

Sunt enunțate în art. 38, par. 1, lit.d, din Statutul Curții Internaționale de Justiție, ca mijloc auxiliar de determinare a normelor de drept.

Statutul, adaugă însă imediat referirea la art.59, conform căreia deciziile Curții nu constituie precedente, neavând valoare obligatorie decât pentru părți și cu privire la cauza respectivă. Este recunoașterea efectului relativ al hotărârilor judecătorești ca și al celor arbitrare.

Hotărârile Curții, ca și sentințele arbitrare și cele ale tribunalelor interne servesc ca mijloc de constatare și interpretare a normelor de drept internațional, deci ca element constitutiv al procesului cutumiar. Totodată, însă, ele exercită o influență certă asupra evoluției dreptului internațional. Mai ales unele dintre hotărârile Curții Internaționale de Justiție au un rol important în a degaja existența, sensul și întinderea unor norme generale ale dreptului internațional.

De asemenea, hotărârile unor arbitri au formulat principii importante, care au determinat evoluții ulterioare în formarea unor norme cutumiare.

Cât privește deciziile Curții Internaționale de Justiție, trebuie să ținem seama de faptul că orice caz judecat de Curte implică o serie de decizii-de exemplu una asupra excepțiilor preliminare sau asupra altor probleme de jurisdicție și ultima asupra fondului. Deciziile preliminare reprezintă „res judicata” și problemele respective nu pot fi redeschise.

Pe de altă parte Curtea poate cita afirmațiile făcute în hotărârile anterioare, dacă ele îi oferă o prezentare convenabilă a normei, chiar dacă provin dintr-o decizie dată în alt caz, între alte părți. Curtea poate prelua astfel formularea unei norme „făcută anterior,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

față ca decizia anterioară să devină obligatorie pentru ea.

Este esențial faptul că hotărârile Curții Internaționale nu stabilesc ele norme de drept, ci le pot constata, formula chiar cristaliza, dar normele respective se formulează prin procedul cutumei. Referirea la formularea unei norme cuprinsă într-o decizie anterioară se înscrie în acelaș proces. Curtea nu poate să aplice norme care nu-și au temeiul într-unul din izvoarele dreptului internațional.

Hotărârile judecătorești, oricât de importante ar fi, prin contribuția lor la formarea dreptului internațional, nu constituie, deci, izvoare ale acestuia, ci mijloace auxiliare complementare, de identificare și interpretare a normelor juridice.

3.3. Hotărârile organizațiilor internaționale

Prezintă interes din perspectiva analizării izvoarelor de drept, numai acele hotărâri care formulează norme de conduită cu caracter general. Rezoluțiile care formulează norme de conduită generale au caracter de recomandare și nu sunt obligatorii pentru statele membre ale organizației, chiar dacă ele votează în favoarea lor.

Termenul „hotărâri ale organizațiilor internaționale” este folosit din rațiuni practice, însă, în realitate, actele adoptate de aceste organizații sunt eterogene și multe dintre ele nu pot fi luate în considerare în contextul problemelor analizate.

În primul rând trebuie excluse acele hotărâri denumite rezoluții, decizii, etc, care se referă la funcționarea organizației și se aplică în interiorul acesteia (aprobarea bugetului, crearea de organe subsidiare, numirea personalului, etc).

De asemenea trebuie excluse acele hotărâri care, chiar dacă au un caracter obligatoriu, potrivit tratatului în baza căruia sunt adoptate (Rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU în cazuri de amenințare, încălcare a păcii sau agresiune), se referă la o situație concretă și nu-și propun să creeze norme de drept internațional.

Aceasta nu înseamnă că ele nu ar avea nicio semnificație în dreptul internațional.

În primul rând, ele joacă un rol important în dezvoltarea dreptului internațional, fiind, adesea, precursori ale adoptării unor tratate internaționale. Alături, adoptarea unor asemenea documente poate să răspundă unei nevoi urgente de a stabili norme de conduită

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

într-un domeniu sau altul. Ele au dus adesea la adoptarea unor convenții internaționale.

În al doilea rând, asemenea rezoluții pot să promoveze formarea unor norme cutumiare, înscriindu-se în procesul cutumiar, ca acte materiale ale practicii statelor și adesea, ca expresie a lui „*opinio juris*”.

Deciziile organizațiilor interguvernamentale care enunță norme de drept, nu au caracter obligatoriu, însă au semnificație juridică putând fi parte a procesului de negociere și adoptare a tratatelor sau de formare a normelor cutumiare.

În concluzie, ele nu sunt izvoare ale dreptului internațional⁵.

3.4. Doctrina dreptului internațional

Statutul Curții Internaționale de Justiție, se referă la „doctrina” specialiștilor cei mai calificați din diferite state, aceasta fiind un alt mijloc auxiliar de determinare a normelor dreptului internațional.

În această categorie se includ însă nu numai lucrările specialiștilor în drept internațional, ci și ale institutelor științifice internaționale, organisme ca Asociația de drept internațional și Institutul de drept internațional, care au elaborat concepții cu mare ecou în dreptul internațional și chiar proiecte de codificare a dreptului internațional.

Cea mai importantă operă doctrinară în acest domeniu o constituie lucrările Comisiei de Drept Internațional a ONU, organ public care are mandat special din partea Adunării Generale să promoveze codificarea și dezvoltarea progresivă a dreptului internațional.

Prin proiectele de tratate elaborate și comentariile la acestea prin rapoartele elaborate de membrii Comisiei, lucrările ei se încadrează într-un proces care, sub egida ONU, duce la adoptarea de tratate internaționale și contribuie la formarea normelor cutumiare.

Doctrina are un rol creator, putând să constate, să interpreteze sau să evalueze normele de drept, să aducă o contribuție importantă la dezvoltarea dreptului prin analiza

⁵ **Ion Diaconu**, *Manual de Drept Internațional Public*, Editura „Lumina Lex, București, 2007, pag 73;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

normelor sale, semnalarea lacunelor și neconcordanțelor și mai ale prin promovarea codificării și dezvoltării progresive a dreptului internațional.

Cu toate contribuțiile pozitive pe care le prezintă, doctrina de specialitate nu este izvor de drept internațional.

3.5. Actele unilaterale ale statelor

Sunt considerate izvoare subsidiare ale dreptului internațional și anumite acte unilaterale ale statelor⁶. În practica internațională există o serie de acte la care statul recurge în mod individual și care, fără a avea nicio legătură cu un tratat sau cutumă, exprimă voința statului respectiv, producând anumite efecte în dreptul internațional⁷.

Actele unilaterale ale statelor sunt variate: promisiunea, protestul, recunoașterea, renunțarea, declarațiile. Prin unele dintre acestea, statele își asumă individual obligații (promisiuni) sau resping anumite obligații internaționale (protestul, rezerva la un tratat) ori renunță la un drept (renunțarea) sau recunosc o situație juridică internațională (recunoașterea), etc.

Pentru că produc efecte juridice în relațiile dintre state și sunt incidente dreptului internațional public, actele unilaterale ale statelor, pot fi considerate ca izvoare subsidiare ale dreptului internațional⁸.

Alți autori nu le consideră izvoare de drept internațional, argumentând aceasta fie prin faptul că, singura voință unilaterală a unui stat nu poate da naștere la norme de drept internațional, fie apreciind că ele nu creează și nu pot crea norme de drept, ci sunt numai acte de aplicare a unor norme existente ale dreptului internațional⁹.

Analizând punctele de vedere exprimate în doctrină, apreciez că actele unilaterale nu au calitatea de izvoare ale dreptului internațional, ele putând fi analizate ca acte de aplicare a dreptului internațional.

⁶ Dumitra Popescu, Adrian Năstase, 1997, op. cit., pag 50.

⁷ De exemplu, declarația de neutralitate a unui stat în raport cu un conflict armat, duce la raporturi juridice între acel stat și beligeranți, precum și între acesta și întreaga comunitate internațională, raporturi care trebuie să fie conforme cu dreptul internațional cutumiar al conflictelor armate.

⁸ Stelian Scăunaș, *Drept Internațional Pubic*, Editura C.H.Beck, București 2007

⁹ Ion Diaconu, op.cit. pag. 76

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

3.6. Echitatea

Porivit art. 38, par 2 din Statut, Curtea Internațională de Justiție, poate să decidă într-un caz „ex aequo et bono”, adică pe bază de echitate, dacă părțile sunt de acord cu aceasta. Deci, de fiecare dată părțile sunt cele care decid dacă Curtea se pronunță potrivit dreptului sau echității¹⁰.

Doctrina dominantă prezintă echitatea ca un mod de realizare a justiției, prin integrarea echității în normele de drept, ca un „concept ideologic” necesar dreptului.

În evoluția dreptului internațional întâlnim tot mai multe referiri „la aplicarea echitabilă a unor norme de drept”. Astfel, echitatea pare să joace un rol mult mai important în legătură cu aplicarea normelor privind delimitarea spațiilor maritime.

Echitatea este, prin urmare parte integrantă a aplicării normei de drept. Ea nu operează independent, astfel încât să creeze ea însăși drepturi și obligații. Nu poate să înlăture o normă de drept sau să se substituie acesteia. Ea operează împreună cu o normă de drept, ca mecanism moderator sau coercitiv, în cazul în care prin aplicarea strictă a unei norme de drept s-ar ajunge la rezultate care nu ar fi juste.

Deci, nu este un izvor al dreptului internațional, nici măcar auxiliar, ci de finalitatea aplicării unor norme de drept, iar în cazul delimitării spațiilor maritime, de aplicare a unei norme de drept care cere ea însăși să se procedeze în mod echitabil în efectuarea delimitării¹¹.

3.7. Legislația internă și hotărârile instanțelor judecătorești naționale

Legile interne ale statelor pot fi considerate izvoare subsidiare ale dreptului internațional public numai în măsura în care ele contribuie la formarea unor norme de drept internațional, prin practica legislativă uniformă a mai multor state¹². De exemplu, când mai multe state adoptă legi similare în domenii care interesează dreptul internațional (cetățenia, dreptul de azil, extrădarea, etc) se pot crea reguli internaționale mai întâi pe

¹⁰Ibidem, p.58

¹¹ Ibidem, pag74.

¹² Stelian Scăunaș, op. cit., pag. 73-74.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

cale cutumiară (practica legislativă națională a statelor) și apoi pe cale convențională. Aceeași calitate o pot avea legile naționale și atunci când au aplicație în soluționarea unor cauze deduse judecării instanțelor internaționale (de exemplu art. 21 alin 1, lit. C din statutul Curții Penale Internaționale).

Hotărârile instanțelor de judecată naționale pot influența în anumite situații formarea unor reguli de drept internațional, ca și legile interne, prin practica judecătorească uniformă a mai multor state. În cauze care au incidență asupra relațiilor internaționale, se poate ajunge la practici comune care pe cale cutumiară sau convențională, duc la crearea de noi reguli juridice internaționale.

4. Normele imperative în dreptul internațional („jus cogens”)

Conceptul „jus cogens” desemnează norma imperativă, strict obligatorie care, în cazul încălcării sale, atrage nulitatea de plin drept a tratatelor sau convențiilor ce conțin reglementări derogatorii de la aceste norme.

După adoptarea Convenției de la Viena din 1969 asupra Dreptului Tratatelor conceptul de „jus cogens” a devenit una dintre cele mai importante dar și comentate instituții de drept internațional public.

Convenția de la Viena din 1969 consacră recunoașterea normelor imperative în dreptul internațional prin dispozițiile art. 53 și 64.

Astfel, conform art. 53, este nul orice tratat care, în momentul încheierii sale, este în conflict cu o normă imperativă a dreptului internațional general. În sensul dispozițiilor Convenției, o normă a dreptului internațional general este o normă acceptată și recunoscută de comunitatea internațională a statelor în ansamblul ei, drept normă de la care nu este permisă nicio derogare și care nu poate fi modificată decât printr-o nouă normă a dreptului internațional general având același caracter.

În completare, art. 64 privind „Apariția unei noi norme imperative a dreptului internațional general (jus cogens)”, dispune că, dacă survine o nouă normă imperativă a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

ORU/156/1.2/G/139490

dreptului internațional general, orice tratat existent, care este în conflict cu această normă devine nul și ia sfârșit.

Dreptul internațional nu oferă criterii clare de recunoaștere și calificare a normelor de „*jus cogens*” ca norme juridice imperative. De asemenea, nici doctrina nu este uniformă cu privire la stabilirea unor criterii de recunoaștere a unei norme imperative de drept internațional. Astfel, în doctrină au fost propuse criterii de genul: importanța normei respective, importanța valorilor pe care le protejează, caracterul esențial al normei pentru majoritatea statelor lumii, relația normei cu obiectivele fundamentale ale dreptului internațional.¹³

Alți autori au propus criterii tehnice, cum ar fi dispozițiile art. 103 din Carta ONU, conform cărora, dispozițiile tratatelor prevalează asupra oricăror alte dispoziții, în caz de incompatibilitate. Criteriul este criticabil, având în vedere că într-o asemenea situație, toate prevederile tratatelor respective ar avea calitatea de norme imperative, ceea ce nu corespunde realității.¹⁴

În ceea ce privește izvoarele în care sunt încorporate normele imperative, acestea se pot prezenta fie sub forma tratatelor multilaterale, fie sub forma cutumei cu caracter universal. În doctrina s-a exprimat opinia că principiile fundamentale de drept internațional constituie principalul izvor al normelor imperative.¹⁵

Doctrina de drept internațional a rămas totuși divizată în privința rolului jucat de normele generale implicate în fundamentarea sistemului normativ internațional, cărora o parte din autori încearcă să le acorde o semnificație „constituțională”, în condițiile în care doctrina majoritară contestă o astfel de calitate.¹⁶

Unele convenții internaționale, în special cele referitoare la drepturile fundamentale ale omului conțin dispoziții exprese privind interdicția derogărilor de la

¹³ I. Diaconu, „*Drept internațional public*”, Casa de editura „Șansa SRL”, 1995, p.72.

¹⁴ *ibidem*, p. 73.

¹⁵ P.M. Dupuy – „*Droit international public*”, 3éd., Dalloz, 1995, pag. 220-221.

¹⁶ Ștefan Moțățiaianu, „*Teorii privind „constituționalismul” în dreptul internațional*” *Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice*, Nr. 1/2014.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

DRU/156/1.2/G/139490

aplicarea normelor respective.(de exemplu, interdicția derogărilor de la aplicarea Convenției privind prevenirea și reprimarea crimei de genocid).

Caracterul imperativ al unei norme rezultă din atitudinea statelor de a accepta și recunoaște o astfel de normă, atitudine exprimată prin anumite acte și conduite din care rezultă că nu sunt permise derogări de la norma respectivă. Normele imperative au caracter juridic și reglementează relațiile dintre state.

Problema calificării normelor imperative și stabilirea unei ierarhii normative la nivelul dreptului internațional este departe de a fi soluționat.

5. Dreptul internațional – punte de legătură între sistemele de drept intern

Dreptul internațional se formează în cadrul raporturilor dintre state și alte subiecte ale sale; în același timp, normele dreptului internațional au scopul de a reglementa relațiile dintre ele. Aceasta decurge în mod obiectiv din faptul că statele sunt principalul factor al formării normelor dreptului internațional, și totodată cele care trebuie să respecte aceste norme în raporturile dintre ele.

Stabilirea și înfățișarea raporturilor de drept internațional au loc în cadrul politicii externe a fiecărui stat, nțeleasă ca ansamblu de orientări și acțiuni în relațiile cu alte state și alte subiecte ale dreptului internațional.

Există o interacțiune continuă între dreptul internațional și politica externă a statelor. Dreptul internațional acționează ca un factor de influențare și orientare a politicii externe a statelor ,în direcția realizării unor obiective și valori stabilite în comun. La rândul său, politica externă a diferitelor state tinde,explicit sau implicit, să respecte, să modifice sau să completeze normele dreptului internațional.

Fiecare stat încearcă să utilizeze dreptul internațional ca instrumental politicii sale externe. Desigur, dreptul internațional este un fenomen social de sine stătător, este creat în cadrul acțiunii de reglementare a raporturilor dintre state, prin voința sau prin practica acestora. El nu se contopește cu politica externă a unui stat și nu poate fi modificat

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

unilateral de un singur stat. Este o interacțiune complexă, dreptul internațional fiind și mijloc de influențare a politicii externe, dar putând fi folosit și ca instrument al acesteia.

Nu orice poliție externă poate fi justificată pe baza normelor dreptului internațional. Din punctul de vedere al dreptului internațional, politica externă a unui stat, ori o acțiune a politicii sale externe, poate fi licită, deci conformă cu dreptul internațional, sau poate fi ilicită, contrară dreptului internațional. În același timp, politica externă a statelor tinde să aducă modificări acelor norme de drept care numai corespund preocupărilor sau intereselor unor state.

Într-o lume divizată într-o multitudine de sisteme de drept național, apare în mod necesar problema posibilității coordonării acestor sisteme, a posibilității eliminării contradicțiilor dintre acestea și reglementarea conflictelor de legi.

Rolul esențial în realizarea acestei funcții integratoare a sistemelor de drept naționale îl constituie dreptul comparat și dreptul internațional.

Analiza diferitelor sisteme de drept contemporane pune în lumina elementele care le diferențiază și pe cele comune, avantajele și dezavantajele pe care le prezintă reglementările juridice din diferite state. Pe de altă parte, anumite reglementări internaționale contribuie la generalizarea unor principii generale de drept și a unor instituții juridice în diferite sisteme naționale de drept.¹⁷

În prezent asistăm la inițiative promovate la nivel internațional privind adoptarea unor reglementări uniforme care să conducă la reducerea ponderii conflictelor de legi. În acest scop s-a constituit Conferința de drept internațional de la Haga care este o organizație permanentă ce se reunește din 4 în 4 ani în sesiuni plenare¹⁸. În acest sens,

¹⁷ Un exemplu edificator îl constituie Declarația Universală a Drepturilor Omului, care a înscris în cuprinsul ei drepturile esențiale ale omului (dreptul la viață, libertatea de gândire, a conștiinței și religiei etc.), care au fost preluate și în cadrul unor documente cu caracter regional - Convenția americană privind drepturile omului - Pactul de la San José - 1969 ce se reflectă în Carta africană a drepturilor omului și popoarelor - Nairobi - 1981 precum și în Declarația îndatoririlor fundamentale ale popoarelor și statelor asiatice - Djakarta - 1983 sau în Declarația islamică universală a drepturilor omului - 1981. Apoi principiile Declarației Universale a Drepturilor Omului au devenit surse ale unor tratate regionale sau chiar ale dreptului intern.

¹⁸ În cadrul sesiunilor conferinței, au fost adoptate numeroase convenții în diferite domenii ale dreptului internațional privat. Prin Legea nr.25/1991, România a acceptat Statutul Conferinței de la Haga de drept

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

putem afirma că dreptul internațional îți aduce contribuția sa la coordonarea sistemelor de drept național și prin acțiunea de unificare a legislațiilor și prin sistemul de reglementare a conflictelor de legi.

Încercările de compatibilizare a diferitelor sisteme de drept au loc prin intermediul unor organisme profesionale internaționale, influența acestora generând reglementari juridice uniforme în dreptul maritim, dreptul cosmic etc. Mijlocul cel mai frecvent utilizat în acest domeniu îl constituie tratatele internaționale, care introduc pentru statele-părți reglementari juridice unitare în diferite domenii de activitate.

Constituția României prevede în mod expres ca tratatele internaționale ratificate de către Parlament fac parte din dreptul intern, dând expresie concepției dualiste, în virtutea căreia ordinea juridică internă recepționează prin lege dreptul internațional în sistemul dreptului național¹⁹.

În acest sens o contribuție deosebită la unificarea legislațiilor statelor naționale o au tratatele internaționale prin care se instituie organisme supranaționale, cum ar fi cele din Uniunea Europeană, ale cărei reglementări sunt, în parte, obligatorii pentru statele membre²⁰. Tratatele care stau la baza Uniunii promovează exercitarea în comun a unor atribute de suveranitate națională de către statele membre și instituțiile UE²¹.

Deși dreptul internațional și dreptul intern sunt sisteme juridice distincte, cele doua sisteme se întrepătrund, în sensul că, în baza tratatelor internaționale pe care le încheie, statele sunt obligate să ia anumite măsuri pe plan intern pentru a îndeplini obligațiile internaționale la care s-au angajat.

Pe de altă parte, în sistemul de drept intern a statelor există reglementări care privesc comportamentul lor pe plan extern. De exemplu, normele interne prin care sunt desemnate organele statale cu atribuții în relațiile internaționale, procedurile de semnare

internațional privat. Vezi **Nicoleta Diaconu**, *Teoria conflictelor de legi în materie civilă*, Editura Lumina Lex, București, 2005, p.18,

¹⁹ Vezi **Mihai Bădescu**, **Cătălin Andruș**, **Cătălina Năstase**, *Drept constituțional ...*, op.cit., p.174;

²⁰ Pentru detalii vezi **Nicoleta Diaconu**, *Dreptul Uniunii europene. Partea Generală*, Editura Lumina Lex, București, 2007, p.86;

²¹ Vezi **Nicoleta Diaconu**, **Cătălin Andruș**, **Viorel Velișcu**, *Fundamentele juridice ale dreptului Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2008, p.101-103,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

și ratificare a tratatelor, statutul juridic al străinilor, normele legale privind cetățenia. În practica, se pune problema de a stabili care este impactul dreptului internațional asupra dreptului intern al statului, mai precis, de a stii, în cazul unui conflict între normele celor doua sisteme de drept, care dintre acestea prevaleaza.

În acest sens, în literatura juridica s-au conturat doua teorii²² : teoria dualista și teoria monista.

a) Conform teoriei dualiste (elaborată în doctrina germană și italiană, la sfârșitul sec.al XIX –lea și începutul sec. XX), dreptul internațional și dreptul intern reprezintă sisteme juridice cu valoare egală, dar distincte, care acționează pe planuri diferite, având izvoare și destinatari diferiți. În consecință, cele doua sisteme juridice nu se pot intersecta în nici o situație, fiecare dintre ele reglementând un domeniu specific de raporturi juridice. Se susține, de asemenea, că poate să existe neconformități între actele interne și cele internaționale, ceea ce în dreptul contemporan nu este de acceptat.

b) Teoria monistă are la bază „ideea ansamblului normelor juridice ale celor două sisteme de drept și subordonarea unui drept față de celălalt” și cuprinde două variante:

- monismul cu primatul dreptului intern asupra dreptului internațional;
- monismul cu primatul dreptului internațional asupra dreptului intern.

Prima variantă, dominantă în doctrina sec. XIX, susținând independența și suveranitatea deplină a statelor, încearca să demonstreze că dreptul internațional reprezintă o proiectare în sfera raporturilor dintre state a unor norme din dreptul intern, dreptul internațional derivând deci, din dreptul intern al fiecărui stat.

Cea de a doua variantă a apărut ca o reacție față de prima, susținând că dreptul internațional public ar determina limitele competențelor dreptului intern al statelor. Aceasta variantă pornește de la conceptele dreptului natural, afirmând ca ar exista o ordine juridică universală, superioară ordinilor juridice naționale, un adevărat „stat mondial”, care atribuie competențe statelor în cadrul acestei ordini juridice universale.

²² Nicolae Purdă (coordonator), *Drept internațional public*, Editura Universitară, București, 2008, p.114;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Practica internațională nu a confirmat acesta teorie care neagă competențele statului rezultând din suveranitatea acestuia.

În dreptul contemporan, se manifestă o tot mai accentuată determinare a dreptului intern de către dreptul internațional, fără ca vreuna din cele doua teorii să se fi validat în totalitate. Nu există însă o practică uniformă a statelor în acest sens, primatul unuia sau a altuia dintre cele două sisteme juridice apreciindu-se pentru fiecare caz în parte, în funcție de prevederile constituțiilor naționale, dar și ale Convenției de la Viena (1969) privind dreptul tratatelor, în care se afirma: „O parte (n.n. statul) nu poate invoca dispozițiile dreptului său intern pentru a justifica neexecutarea unui tratat” (art.27).

Odată cu intensificarea dezvoltării tehnologice, cu pătrunderea omului în zone situate dincolo de jurisdicția națională a statelor, adică în spațiul extraatmosferic, în zona teritoriilor submarine (zona internațională) și – într-o anumită măsură și în Antarctica, a început să se contureze un anumit „interes comun” al statelor față de aceste zone și resursele lor naturale. Expresie a unui astfel de interes comun, în plan internațional a apărut o nouă entitate, și anume „omenirea” (mankind) ori „umanitatea”, menită a urmări apărarea și transpunerea în practică a acestui interes comun al întregii societăți internaționale față de zonele situate în afara jurisdicției naționale a statelor și de resursele acestor zone.

Evoluția vieții internaționale actuale relevă o serie de acțiuni în vederea regrupării unor forțe, interese și poziții pentru asigurarea unor sisteme de securitate colectivă.

În Europa, asemenea preocupări sunt evidente, constând în desființarea unor structuri desuete (Organizația Tratatului de la Varșovia – aprilie 1991) și încercările de constituire a unor alianțe bilaterale, trilaterale ori cu un caracter mai extins. Totodată, pe un plan mai larg, războiul din Golf, în care au fost antrenate forțele coaliției internaționale împotriva Irakului, au polarizat atenția opiniei publice asupra pierderilor de vieți omenești, nu numai în rândul combatanților, ci și al populației civile. Apare astfel că acesta este unul dintre cazurile în care, în loc să se respecte de bunăvoie normele dreptului internațional, ori să se aplice mecanismele de rezolvare pașnică a diferendelor

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

internaționale, se recurge în cadrul O.N.U., respectiv în baza rezoluției din noiembrie 1990 a Consiliului de Securitate, la adoptarea unor măsuri de constrângere, cu folosirea forței armate pentru a determina un stat, respectiv Irakul, să se retragă din Kuweitul ocupat în august 1990.

Tocmai asemenea evenimente negative, tensiuni și convulsii care se mai petrec în viața internațională, luând forma unor conflicte deschise, într-o zonă sau alta a lumii, sau a unor nedeclarate, latente, sunt de natură să pună în gardă societatea internațională pentru a fi pregătită să intervină în vederea restabilirii și menținerii păcii și securității internaționale. În această privință, dreptul internațional, normele, principiile și mecanismele sale trebuie să acționeze și să se impună cu mai multă eficiență, făcând loc acțiunii mijloacelor pașnice și nu celor bazate pe forță, pentru asigurarea păcii și securității tuturor statelor și popoarelor.

Cuvinte cheie: izvoare de drept internațional; tratate; cutuma; principii de drept; acte unilaterale; doctrina de specialitate; norme imperative (jus cogens).

Bibliografie

- Philippe Blacher** – *Droit des relations internationales*, Ed. Lexis-Nexis, Paris 2006;
- Mihai Bădescu, Cătălin Andruș, Cătălina Năstase**, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Universul Juridic, 2010;
- Ion Diaconu** , *Manual de Drept Internațional Public*, Editura „Lumina Lex, București, 2007;
- Ion Diaconu** , „*Drept internațional public*”, Casa de editura „Șansa SRL, 1995;
- Nicoleta Diaconu**, *Teoria conflictelor de legi în materie civilă*, Editura Lumina Lex, București, 2005;
- Nicoleta Diaconu**, *Dreptul Uniunii europene. Partea Generală*, Editura Lumina Lex, București, 2007;
- Nicoleta Diaconu, Cătălin Andruș, Viorel Velișcu**, *Fundamentele juridice ale dreptului Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, București, 2008;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

P.M. Dupuy – „*Droit international public*”, 3éd., Dalloz, 1995.

Marțian Niciu, *Drept Internațional Public*, Editura „Servosat”, Arad, 1999;

Dumitra Popescu, Adrian Năstase, *Drept Internațional Public*, Șansa SRL, 1997;

Nicolae Purdă (coordonator), *Drept internațional public*, Editura Universitară, București, 2008;

Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu, *Drept Internațional Public*, Pro Universitaria, 2011;

Charles Rousseau, „*Droit international public*”, 1970.

Stelian Scăunaș, *Drept Internațional Public*, Editura C.H.Beck, București 2007.

Realizat,

Prof.univ.dr NICOLETA DIACONU